

Poština
površirana.Uredništvo
in
upravnništvo
lista je
v Ljubljani
Breg št. 12.
Telefon 119.

AVTONOMIST

Glasilo „Združenja slovenskih avtonomistov“.

Izhaja vsako soboto.

Celoletna na-
ročnina 50.— D
mesečna 4.— „
Inozemstvo ce-
loletno 100 D.
Posamezne
številke se ra-
čunijo po D1—
Inserati
se računajo:
pol str. 560 D,
manjši soraz-
merno. — Pri
malih oglaših
beseda 50 p.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega sloven-
skega ljudstva!

Belgrajsko pismo.

Mesec december je za Belgrad mesec »krstnih slav« in praznikov. Od sv. Nikolaja dalje, ko praznujeta dve tretjini Belgrajčanov svoje »krstne slave«, pa tja do pravoslavnega Božiča se vleče ena sama nepretrgana vrsta praznovanja, veselja in slavnosti.

Politično življenje v tej dobi vsaj na videz miruje. Gospodje poslanci se razidejo, na veliko veselje gospodov ministrov, raznih posredovanj je konec in gospodje načelniki v ministrstvih imajo zopet nekaj mirnih ur.

Toda pod to vnanjo tišino letos hudo vre. Kakor znano, je sedanja vlada v hudih zadregah in to iz več vzrokov. Prvič nima v parlamentu radikalna stranka sigurne večine in mora zato večno barantati s Turki in z Nemci, da ji ostanejo zvesti, seveda za drag denar in za obsežne koncesije. Drugič nima vlada nikdar denarja in brez denarja vladati je težko. Največjo skrb pa povzročajo vladi notranje razmere v lastni stranki in v opoziciji.

V radikalnih vrstah se pojavlja ostra opozicija proti dosedanji Pašičevi politiki, ki protežira samo nekatere svoje miljenice in izvoljenec, drugim pa ne da do sape in do korita, jedli bi pa radi vsi. Te nezadovoljne elemente Pašič le še z največjo težavo kroti. Toda svoje ljudi bi Pašič že še kako ugnal, če mu ne bi opozicija občutno mešala njegovih računov.

Med opozicijskimi strankami igrajo danes demokratje zelo važno vlogo. Med demokrati se je pojavil hud prepir med neizprosnimi pristaši centralizma, ki jih vodi znani Pribičević, in pa med pomirljivejšimi demokrati, ki jih vodi Davidović. Davidović ima več pristašev kakor Pribičević. Iz tega dej-

stva pa sledi enostaven račun, da bi mogli pristaši Davidovičevi in Jugoslovanski klub vsled svojega številca radikalno vlado vreči, če bi jim prišlo le nekaj Radičevih poslancev na pomoč. To pa je za vlado naravnost grozna misel. Zato ni čudno, če se radikali noč in dan trudijo, kako bi mogli ali Jugoslovanski klub spraviti na svojo stran, ali pa prepričati prihod Radičevih poslancev v Belgrad.

Radič je za vlado trenutno najhujše strašilo in vlada se nobene stvari tako ne boji, kakor povratka Radičevega na Hrvaško. Da bi Radiča odvrnila od povratka domov, mu grozi z zaporom, s sodiščem v Belgradu itd., ne pomisli pa, da ima pravi ključ do rešitve položaja v svojih rokah Radič, in je zelo veliko vprašanje, ali bo Pašič zaprl Radiča ali pa Radič Pašiča! Videti je, da se Hrvatje Pašičevih groženj prav nič ne boje, ker te metode groženj že dobro poznajo. Zato je prav lahko mogoče, da bo po pravoslavni božičnih praznikih Pašič govoril nekoliko drugače kot danes.

Tudi svojih pristašev v armadi, takozvanih »belerokeev«, Pašič ni več prav popolnoma siguran. Značilen dogodek se je odigral na kraljev rojstni dan. V oficirskem domu so imeli častniki svojo veliko večerno zabavo. Kar naenkrat je začel častnik za častnikom iz dvorane izginjati... Na cesti pa so se pojavili številni oddelki vojaštva in žandarmerije, oboroženi od pete do glave in Pašičevo stanovanje je varoval močan obroč žandarmerije. Med občinstvom je prevladovalo splošno mnenje, da so na ta večer nameravali pristaši »čiste roke« pod »neznano« zaščito strmoglaviti Pašičevo vlado. Toda stari gospod je pravočasno zvedel, kaj se kuha proti nje-

mu in je znal načrt prepričati. Zaradi »neznane« pokroviteljstva pa vlada proti »zarotnikom« še do danes ni genila niti z mezinem...

Jako veliko pozornost je vzbudil tudi odstop ministra za promet dr. Jankovića. Vlada je sklenila pod vplivom Pašiča, ki je Jankovičev »kum«, da odstopa Jankovičevega ne sprejme na znanje. Ko pa je Pašič prišel h kralju, je ta zahteval od Pašiča, da mu predloži Jankovičovo odstopno naznanilo v podpis. To okolnost tolmačijo splošno tako, da je tudi najvišji činitelj v državi že do grla sit Pašičevega gazdovanja

in paševanja in sploh vse koruptnosti sedanjega sistema. Obeta se nam torej zanimiv dvoboj, podoben onemu med Venizelosom in grškim kraljem. Kako se bo ta dvoboj končal — kdo ve?

Če bi bilo v belgrajski politiki kaj logike, bi človek pričakoval, da so dnevi Pašičeve samovlade šteti. Toda v Belgradu je vse drugače kot drugod. Človek se zvečer mirno vleže spat, drugo jutro pa bere na oknih velikih razložb časopisne objave, da je te ali one visoke osebe »nestalo«. Kakšno podobno presenečenje tudi danes ni izključeno.

Strašno, strašno . . .!

Na Dunaju izhaja list »Die Stunde«. V tem listu je za Božič napisal sedanji češki senator in bivši avstrijski državni poslanec Klofač — kateremu nihče ne more očitati »avstrijakantstva« — članek z naslovom »Vereinigte mitteleuropäische und Balkanstaaten — keine Utopie« (= Zedinjene srednjeevropske države — niso sanje). V tem članku pravi Klofač med drugim:

»Novih držav nikdo več ne oro- pa samostalnosti, ali gotovo je, da bodo te srednjeevropske demokratične države posnemale v bodočnosti vzgled severoameriških Zedinjenih držav. Združene srednjeevropske in balkanske države niso in ne morejo biti nikaka utopija (= sanje). One so sicer ravno nasprotje tega, kar je hotel Berlinec Neumann v svoji »Mitteleuropa« (Neumann je med vojno napisal knjigo »Mitteleuropa«, kjer je zastopal misel velike države od Hamburga do Bagdada pod nemškim vodstvom, op. ur.), toda prišle bodo kot dedščina časovnih razmer in kot posledica političnega razvoja v demokratičnem duhu in gospodarskem mišljenju v teh državah bivajočih narodov, ki pa bodo vsak zase suvereni (= politično neodvisni). Kar je

bilo, to je bilo — mi pa moramo gledati v bodočnosti!»

Kdo ne bi dal Klofaču prav? Ali je kje kakšen pameten človek, ki bi si mogel misliti, da bo večno trajala tista ogromna bedarija, ki zahteva na kratki poti od Trsta do Dunaja kar tri ali štiri carinske preiskave?

Prišlo bo torej do Zveznih držav v Srednji Evropi ali do srednjeevropsko-balkanske federacije. To zahtevajo gospodarske razmere, to pa zahteva tudi navadna pamet. V tej federaciji pa morajo biti zastopani tudi Slovenci kot samostojen in neodvisen del! Nobenega dvoma pa ni, da so največja ovira take federacije razni dinastični ostanki iz predvojne dobe. Ali razumete sedaj, zakaj smo in zakaj moramo biti federalisti in republikanci?

Jako čudno pa se nam zdi, da je ta nauk Klofačev objavil — »Slovenski Narod«! Tisti »Narod«, ki vedno vpije o škodljivosti federalizma, če govori o federalizmu — Radič! Ali niso to čudni ljudje? Če govori o federalizmu Klofač, je to za »Narod« kakor evangelij. Če pa govori o federalizmu Radič, je to prokletstvo, nesreča, izdajstvo itd. In vendar govorita oba — isto!

LISTEK.

31

Kmečki punt.

Hrvaško napisal Avgust Senoa.

„Tako je prav!“ je zaklical oče in ošinil sina in konja z bičem.

„Tako je prav!“ je zaklicala z okna tudi gospa Helena, „drži ga, drži, ne daj se!“

„To je tvoj konj?“ se je obrnil Taht proti kmetu, ki je stal blizu in plašno gledal, kaj se godi.

„Da, vaša milost!“ je odgovoril kmet.

„Odkod imaš ti takega konja?“

„Turški je, vzel sem ga Turku, vaša milost, v zadnji vojski.“

„Čemu naj bo tebi tako plemenit konj?“ je vprašal Taht. „Take stvari niso za kmete. Vidiš, kako milosten sem. Na tem konju bom jahal jaz v Kanižo, saj je boljši od onega, ki ga imam od svaka. Razumeš, ta konj je moj?“

„Ali, vaša milost,“ je žalostno odvrnil bivši konjenik.

„Glej, da se pobereš,“ je zakričal Taht.

„Hvali Boga, da si živ. Hajdi ven!“ — Ubogi kmet je sklonil glavo, še enkrat pogledal lepega konjiča in sklonjen odšel. — Tedaj se je približala Tahu žena z detetom. „Vaša milost,“ je vsa v solzah komaj izpregovorila.

„He, Gavro, še enkrat ga poženi po dvo-rišču,“ je zaklical Taht, kakor da žene ni čul.

Mladenič je zopet pognal, kakor besen, žena pa je ponovila: „Vaša milost...“

„Kaj je? Kdo si?“ vpraša Taht.

„Jaz sem, Marušička iz Zapešiča!“

„In?“

„Tvoji hlapci so mi vzeli vse moje uboštvo.“

„Imaš zdaj vsaj manj skrbi,“ se je nasmejaj Taht. „Udari, Gavro!“

„Toda jaz sem lačna, gola in bosa. Bilo je vse, kar je bilo moje!“

„Tvoje? Kaj tvoje? Nič ni tvoje! A, sedaj vem! Reči gospe Uršuli za pitanega vola!“

V tem trenutku se je Gavro zaletel proti mestu, kjer je stala žena, in jo je skoraj z detetom vred prevrnil, toda iznenada je priskočil Gubec in zgrabil konja za uzdo, žena pa se je jokajoč umaknila. Konj se je ustavil, stari Taht pa je strmel in pogledal kmeta.

„Kdo si ti?“ vpraša Taht.

„Matija Gubec,“ odgovori kmet mirno, toda odločno.

Gospodar ga je ošinil z očmi.

„Gubec? Gubec?“ je vprašal. „A, da! Ti si iz gornje Stubice, kaj ne, da?“

„Sem, vaša milost!“

„Oni krivi prerok, oni kmečki bog!“ je pripomnil gospodar porogljivo, „moj kmet!“

„Kmet stubiške gosposčine!“ je odvrnil Gubec mirno.

„Kaj bi rad, redki gost, kakšno milost?“ vpraša Taht, „ošaben si, tako sem čul; nisem te še videl.“

„Ne prihajam po milost,“ je nadaljeval kmet, ampak po pravico.“

„Kmet po pravico?“ se je začudil Taht.

„Da, vaša milost, čul sem, da zapisujete fante v konjenike.“

„Da, in kaj za to?“

„Čul sem, da je vpisan tudi Gjuromogaić iz Stubice, sin moje sestre.“

„Da, da! Mogaić! Res je!“

„Ali Gjuromogaić je svobodnjak,“ reče Gubec, „njemu ni treba iti v drugo vojsko, kakor v banovo, in sedaj se ženi.“

„Kaj to vse tebe briga?“

„Jaz sem njegov ujec, njegov oče in mati! Zanj moram skrbeti in zato sem prišel, da opomnim vašo milost.“

„Kaj svobodnjak!“ se je otresej Taht, „kaj to briga mene, z menoj bo šel na vojsko. Ženiti se ne sme. Sedaj veš. Z menoj mora. Malopridnež je, ki rodbino punta.“

„Svoboden človek je,“ odvrne Gubec mirno, „v vojsko mu ni treba iti, lahko se oženi.“

„Ferdo,“ je zavreščala z okna gospa Helena, „in ti vse to mirno poslušaj?“

„Da mu ni treba!“ je vzkrikel Taht in vzdignil bič, „da ne mora, ti vaški pes,“ in je zamahnil na Gubca.

„Mirujte, gospod,“ je odgovoril Gubec, pogledal Taha resno in vzdignil roko. „Nihče drugi me še ni udaril ko turška sablja v kraljevi vojski.“ Susjedovemu graščaku je omahnila roka. Zamajal in ošinil je kmeta z očmi, ta pa je nadaljeval:

„Povejte mi, milostni gospod, kaj nameravate z Gjurom?“

„To boš kmalu videl, falot, med tem pa ti pravim, da pazi na svoj pasji jezik; ne hodi mi iz hiše, sicer te bom dal v nedeljo pred stubiško cerkvijo vpreči v jarem,“ je zakričal Taht in krenil z naglimi koraki proti notranjemu gradu. Toda kmet je zaškrilpal z zobmi, stisnil pesti, pogledal proti visokemu obzidju in šepnil:

„Tudi ti boš kmalu videl, pijavka!“ Potem je brzo pohitel po klancu v vas.

(Dalje prih.)

Dva ustavna načrta.

Prvi načrt ni več načrt, ampak je že uzakonjen v vidovdanski ustavi. Ta načrt je **strogo centralističen**, kakor je splošno znano, in njegove sladkosti uživamo že drugo leto. Po tem načrtu ima glavno in odločilno besedo v celi državni upravi samo belgrajski minister in nihče drugi. Da bi imeli tudi posamezni deli države ali pokrajine kakšno moč in besedo v upravi, o tem ni niti govora. Po vidovdanski ustavi je cela država podobna eni sami velikli kasarni, v kateri smo mi »svobodni« državljani samo lesene figure, ki se morajo pregibati tako, kakor jih pač premika gospod minister na eno samo komando.

Vidovdanska ustava pač določa, neke »samouprave« v »oblastih«, ki se naj šele ustanove, toda ta »samouprava«, ki nam jo daje vidovdanska ustava, je **navadna sleparija** in pesek v oči nevednim ljudem. Mi smo na tem mestu že večkrat naglasili, da tako »samoupravo« gospodarstvo, kakor ga dovoljuje vidovdanska ustava, ni ne samouprava in ne gospodarsvo, ker nad vsakim krajcarjem, ki bi ga hotele izdati »samoupravne« oblasti, bdi skrbno oko »velikega župana«, ki ni in tudi ne sme in ne more biti nič drugega kakor varen in zvest služabnik svojega ministra. Kdor pa ne sme razpolagati s svojim denarjem sam, ampak mora vedno vpraševati šele nekega drugega, če sme kak sold izdati, ta ni neodvisen gospodar.

Če bi vidovdansko ustavo res uveljavili praktično, kakor to baje nameravajo, in če bi »samoupravne oblasti« res hotele v svojem res jako široko odmerjenem delokrogu delovati, bi morali ljudje plačevati tako ogromne davke, da bi se cela stavba že v par mesecih morala podreti. Kar je količkaj obdavčljivega, je itak že obdavčilo država — odkod naj potem jemljejo še »oblasti« denar za šolstvo, za ceste, za lokalne železnice, za kmetijstvo itd., kar bi veljalo zopet nove težke milijone? Odkod?

Praktično neizvedljivost samoupravnega načrta, kakor ga določa vidovdanska ustava, je končno uvidel menda tudi en del belgrajskih politikov. Zato je dosedaj strogo centralistični »demokratski klub« sklenil nekoliko popustiti in je mogoče tudi iz stvarnih, gotovo pa tudi iz političnih ozirov naročil svojemu prvaku dr. Marinkoviču, da izdela nov načrt za »široke« samouprave.

Načrt dr. Marinkoviča.

Ta načrt se glasi:

»1. Področje samoupravnih oblasti se mora znatno razširiti, in sicer do mej, kjer lahko ohranimo načelo absolutnega in brezpogojnega državnega edinstva, pridružujoč državi splošne politične in splošne državne posle (diplomacijo, vojsko, sodstvo, policijo, prosvetno politiko,

verstvo, splošne državne finance) in pa posle, kojih centralizirana uprava pospešuje naš pravilni gospodarski razvitek (promet, pošta, brzozav in telefon). Vse ostale posle, ki si jih je pridržala država in ki jih sedaj slabo vodi, se naj poverijo samoupravnim telesom. Potemtakem spada v področje samoupravnih teles večji del področja centralne uprave v ministrstvih: trgovine in industrije, socialne politike, poljedelstva, vede in prosvete, dalje vse področje ministrstva narodnega zdravja, javnih del, šum in rudnikov.

2. Nadzorstvo državnih oblasti nad samoupravnimi telesi treba omejiti na meje, ki jih je določil zakon zaradi zaščite državnih interesov in državljanjskih pravic. V svojem področju so samoupravne oblasti popolnoma samostalne. V nobenem slučaju se ne sme dovoliti državni oblasti, da zadržuje izvršitev samoupravnih odlokov s pretvezo, da so ti odloki po njenem zakonskem pojmovanju proti državnim in oblastnim interesom. Treba je ukiniti vsako preventivno nadzorstvo (n. pr. potrebo predhodnega odobrenja, po neki vrhovni upravi). Istotako se naj ukinejo zakonske odredbe, ki omejujejo samostalnost odlokov samoupravnih teles in ki ne štijo državnih interesov in poedinih važnejših odredb državnega zakonodavstva, z eno besedo: tudi v samoupravni ureditvi se mora izvesti načelo edinstvene oblasti in edinstvene odgovornosti. Naravno je, da se vse to ne nanaša na posle delegirane pristojnosti, kjer predpisuje zakon samoupravnim telesom in samoupravnim organom izvestne posle državne oblasti, da jih zanjo in po njenih navodilih izvršujejo. Kajti v tem slučaju so samoupravni organi samo brezplačni državni organi in pravica nadzorstva po državni oblasti nad njimi mora v teh poslih ostati neomejena.

3. Samoupravna telesa treba osnovati na popolnoma nezavisni finančni podlagi. Neobhodni pogoj popolne samostalnosti samoupravne oblasti so nezavisne finance. Zato se morajo izvestni dohodki popolnoma odstopiti samoupravnim telesom. Prirodno je (v ostalem tudi edino mogoče), da so izvori teh dohodkov teritorialnega značaja, in sicer v prvi vrsti dohodki tistih državnih gospodarskih virov, ki jih država zaradi stanja svoje uprave ni mogla in jih še dolog let ne bo v stanu izkoristiti s popolno koristjo, kakor n. pr. šume, rude, mineralne vrelee, kopalnišča itd. Take dohodke naj državna uprava, če jih ima, poveri oblastnemu vodstvu. Izvzeti so samo načeti premogovni, železni in solni rudniki, ki jih uspešno izkorišča država, ker zahtevajo državne potrebe. Razen tega naj država z ozirom na to, da prevzema taka samoupravna ureditev del državnih izdatkov, prepíše

Lojze Ude:

Upor slovenskega polka v Furlaniji.

(Poglavje iz naše zgodovine.)

»Koliko je mrtvih?« sem vprašal.

»Ne vem. Menda jih je vseh skupaj petnajst.« Sicer pa, kaj hočete z mrtveci!

Mnogo jih je tudi pobegnilo domov. Vsakdo se je prišel preje poslovit od vseh slovenskih častnikov, ki jim je zaupal. Naročali smo jim, da naj se oglasio pri naših poslancih. (Odsli so pa naravnost k materam in ženam; le tako si je mogoče razlagati popolno brezbržnost slovenskih poslancev za usodo 2500 slovenskih fantov in mož.) Saj smo potrebovali le jasne besede.

Med tem so prihajale tudi novice o italijanski ofenzivi.

Tretji dan po uporu je prišla vest, da nam mislijo izročiti zopet

* V knjigi »Na krvavih poljanah« omenja pisatelj 7 mrtvih in 16 ranjenih. Slišal sem pa tudi že druge številke.

orožje. Nekako v istem času se je začela širiti govornica, da je v Italiji zbrana jugoslovanska armada močnejša 80.000 mož. Armada da bo zasedla Goriško in vse jugoslovanske pokrajine. Kakor je bila novica v posameznostih zelo neverjetna, vendar se je zdelo verjetno takrat vsaj to, da kaka jugoslovanska armada v Italiji resnično obstoji. Sklep, ki smo ga storili v začetku, da orožja ne sprejmemo nazaj, smo uporni častniki pod vplivom te novice zavrgli in zamislili načrt, da orožje sprejmemo, odkorakamo celo na fronto, kjer ves polk uskoči na italijansko stran. A v tem je bilo že eksperimentiranje in omahovanje, ni bilo preprostosti in moči prvega dejanja; zato med ljudmi ni bilo umevanja.

28. oktobra popoldne so postavili prvi bataljon na travnik pri Intizzu v podobi četverokota. Kakih 50 korakov na strani stoji stotnija koroških gorskih strelcev v popolni vojni opremi, pripravljena za odhod ali morda za kaj drugega. Tudi godba primaršira. V avtomobilu se

samoupravnim telesom tudi vse neposredne realne davščine, ostavljajoč jim, da jih same po svoji potrebi povišujejo in zmanjšujejo.

4. V zvezi s temi reformami, potrebnimi vsem upravam, ki morajo ostati centralizirane, naj se — kolikor je to mogoče — decentralizirajo pod področja, da se na eni strani izognemo nakopičevanju poslov po ministrstvih, da storimo na drugi strani zanje odgovorne neposredne izvrševalce zakonov ter nad njimi pojačimo nadzorstvo.

Kaj pomeni ta načrt?

Kdor ta načrt natanko preudari, bo našel, da se v svojem jedru le malo razločuje od vidovdanskega. Dovoljuje sicer nekaj samostojnih davkov »oblastim«, razširja tudi moč »samouprav«, **ampak državna kuratela je še vedno odločilen činitelj tudi po tem načrtu. To pa je ravno tisto, česar mi danes ne maramo več!**

Ko smo pred meseci pisali o »samoupravi«, kakor jo določa vidovdanska ustava, smo rekli, da je cela stvar zelo taka, kakor se dogaja v vsaki rodbini, kjer imajo kakšne odrasle otroke. Kedar otroci dorastejo, jim da oče vsak teden ali vsak mesec nekaj kron kot »tašengeld«, da si otroci za tisti denar lahko kupijo, kar sami hočejo. Če pa fant s tistimi kronami ne gospodari prav, ampak pride pozno zvečer vinjen domov, oče zopet možnjček zadrgne. Fant ima torej neko denarno »samoupravo« po očetovi milosti in z očetovim odobravanjem in dovoljenjem — kadar se pa »staremu« zazdi, da je »samouprave« in pijače preveč, je samouprave in pijače takoj konec.

Dnevne vesti.

Slovenska zastava — avtonomistična cunjja! »Učiteljski tovariš«, ki je glasilo slovenskega (!) učiteljstva, torej tistega učiteljstva, ki srbskega jezika sploh ne zna, je objavil za Božič dopis z dežele, kjer imenuje dopisnik slovensko trobojnico »avtonomistično cunjjo«. Če bi bil tisti junak zapisal, da so vse zastave »cunjje«, bi človek rekel, da je to pač neki princip dotičnega gospoda, ki se mu vse zastave zdijo odveč in jih zato smatra za cunjje. Ker pa imenuje le slovensko zastavo »cunjjo«, državno zastavo pa moli kot nekega malika, je dotični gospod s tem nazivom slovenske zastave dokazal samo svoje brezmejno petolizništvo. Kmetje, bojte se take »slovenske inteligence«!

»Neodvisni« listi. »Slovenski Narod« zatrjuje v svojem novoletnem vabilu na naročnino, da je »neodvisen list«. Tudi »Jutro« zatrjuje, da je »neodvisen« list. Na novega leta dan so sploh vsi listi »neodvisni«. Ali ni to čudno, da gospodje bankirji, ki drugače celo leto vzdružujejo in komandirajo razne liste, ravno na novega leta dan postane-

To je ene vrste domača »vidovdanska« samouprava.

»Kaj pa tudi, da se zazdi fantu, da je njegov »tašengeld« premajhen in preskromno odmerjen in da fant zaradi preskromne odmere zaropota. Če je fant priden in delaven in če oče vidi, da bi bilo fanta škoda izgubiti od hiše, mu pa kakšen goldinar za ob nedeljah »primakne«. Fantov »tašengeld« postane na ta način sicer nekaj večji, oče končno tudi zatisne eno oko, če fanta kdaj noč bolj pozno domov prinese, ampak očetova oblast je še vedno očetova oblast in fant zaradi enega goldinarja več ob nedeljah še zdaleka ni sam svoj gospodar!

Tako kakor tuintam kakšen oče fantu primakne goldinar, tako je tudi s »samoupravnim načrtom« dr. Marinkoviča. Da potolaži razjarjene slovenske in hrvaške fante, je demokrat Marinković slovenskim in hrvaškim fantom milostno dovolil za vsako nedeljo po 2 goldinarja več — to je pa tudi vse. S tem pa še zdaleka ni rečeno, da homo vsled teh dveh primaknjenih goldinarjev mi Slovenci in Hrvati tudi že neodvisni gospodje na svoji zemlji.

Zato je naše mnenje tako, da je vseeno, če nam v Belgradu tista dva goldinarja za ob nedeljah primaknejo ali pa ne. Mi hočemo biti danes svoji gospodje na svoji zemlji in ne prosimo za 2 goldinarja za ob nedeljah, **ampak zahtevamo, da nam v Belgradu dajo cel naš slovenski grunt nazaj v našo pravo in nesmejeno last.** Mi smo že dovolj stari, da postanemo sami gospodarji.

To pa se da izpeljati le, če postane naša država federativna republika. Druge rešitve za nas ni.

jo tako umazani, da so kar naenkrat vsi listi »neodvisni«?

Ali ste že naročili »Slov. Narod«? Še ne? Zakaj pa ne? — Ker je predrag! Ali ste že naročili »Jutro«? Ne? Zakaj pa ne? Ker je predrag! Ali ste že naročili »Narodni dnevnik«? Ne? Zakaj pa ne? Ker je predrag! Ali ste že naročili »Avtonomista«? Ne? To pa ni od vas prav nič lepo, ker »Avtonomist« stane ravno toliko kakor lansko leto in ni prav nič predrag! Storitorej čimprej syojo dolžnost!

Novo cigarete. Listi poročajo, da bo na čast državnikom Male antante, ki bodo zborovali te dni v Belgradu, monopolna uprava spravila v promet nove vrste cigarete z označbo »Mala antanta«. Kakor izvemo iz dobro poučenega vira, so za te cigarete že na poseben način nasušili posebno vrsto bukovega listja.

Vprašanje. V vseh armadah sveta imajo vojake in oficirje. Oboroženi so eni in oboroženi so drugi. Vojakov je pa navadno več kakor oficirjev. Iz te ugotovitve sledi vprašanje: Kako bo v bodoči voj-

pripeljejo divizijski kurat, neki polkovnik, podpolkovnik in štabni stotnik. Stopijo v četverkot in kurat izpregovori nekako takole:

»Dragi Slovenci! Zvest cesarju in Avstriji, to je bil Slovenec vedno; to ste dokazali nešteto krat v Galiciji, na Tirolskem in na najslavnejši način v osmi in deveti soški bitki, to ste v enajsti dokazali na gori sv. Gabrijela in pozneje ob Piavi. V teh dneh ste storili napako. A prepričani smo, da jo globoko obzalujete in da jo hočete zopet popraviti. Slovenci, ne zaupajte Italijanom, vaše zemlje se jim hoče, Goriške, Trsta, Istre, Daknacije.«

Govoril je še dolgo, prepričevalno in resno.

Stal sem za stotnijo in srce je bolelo. Vsaka beseda je zbudila kakor igla:

»Ali ne ve ta mož, da so se v soških bitkah borili Slovenci pred vsem za svojo zemljo? Ali tako slabo pozna svoj narod, da ni mogel zaslediti v njegovi duši, kako je že takrat od dne do dne ginilo tisto vdano stokrat oskrumjeno zaupanje

v cesarja in Avstrijo? O, kako so se že takrat borili naši fantje z dvomi v duši, a umirali, ker so pod nogami čutili prag lastne zemlje.«

Začutil sem vso težo našega položaja; strašen dvom je zopet stresel glavo:

»Ali smo lahko prepričani, da sedaj delamo prav? Ali ne bo morda ves uspeh našega upora samo v zamjenjavi biča: nemškega bomo zamjenjali z italijanskim.«

Takoj pa je vstalo pred menoj jasno in tako zgoščeno, kot še nikdar. Menda se to sploh godi v trenutkih, ko gre na življenje in smrt:

»Saj so še Amerika, Francija, Anglija. In Italija? Saj ni mogoče, da bi nas varala. Če se zaupno postavimo na njihovo stran, se bodo morali ozirati na naše želje. Tudi je končna znaga itak antantna in čim dalje se upiramo, tem slabše nas bodo sodili, ker našega umiranja med dvema ognjema ne morejo, nočejo razumeti. Razen tega je pa sramoten vsak boj, ki ga bijemo pod nemškim poveljstvom.«

(Dalje prth.)

ski? Ali bodo ubogali vojaki oficirje in šli v vojsko, ali bodo ubogali oficirji vojake in šli domov?

Zanimiv predlog. V ameriških listih beremo, da je predlagal neki poslanec, da o vojni in miru ne sme sklepati samo parlament, ampak da mora o tem vprašanju odločati ljudstvo s plebiscitom (ljudskim glasovanjem). Isti poslanec je predlagal, naj gredo na vojsko le tisti, ki bodo za vojsko glasovali. — Pri nas še tega ne bi bilo treba. V Evropi bi zadostovala določba, da morajo v vojni stati v prvi vrsti v rovih ministri, poslanci in bančni ravnatelji, za njimi pa vrsta strojnih pušk. Če bi povsod uveljavili to določbo, bi imela Evropa večer mir.

Trgovina z žitom. Dunajski dopisnik »Slov. Naroda« poroča, da so nedavno prišli na Dunaj štirje največji žitni trgovci iz Vojvodine, ki so poskusili na dunajski borzi prodati svoje žito znatno pod ceno, pa niso prodali niti enega kilograma. Dopisnik pristavlja, da so nam naš trg na Dunaju zapravili »naši modrijani v trgovskem in finančnem ministrstvu« — kar smo mi že od nekdanj trdili.

Zanimiv pojav. Z dežele dobivamo poročila o raznih davčnih eksekucijah. Zanimivo je, da ostanejo razne eksekucije večinoma le napovedane, ne izvrše jih pa ne, ker nihče noče nič kupiti.

O nekem finančnem ministru smo brali te dni take besede: Imeniten minister je to, ki natančno pozna 99 procentov tega, kar spada v njegov delokrog. Samo enega procenta tega, kar spada v njegov delokrog, prav nič ne pozna, to so namreč finance. — To pa ne velja o našem jugoslovanskem finančnem ministru.

Ali ste že slišali kaj takšnega? Naš jugoslovanski takozvani parlament je lansko leto sklenil neko novo postavo, ki se imenuje »uradniška pragmatika«. Bilo je določeno, da se imajo mesečne plače nekoliko zboljšati in to s 1. oktobrom 1923. Vlada pa tega ni storila in je po »jugoslovanski« navadi ostala te poviške državnim uslužbencem dolžna. Državni »kulukarji« pa ne prestando priganjajo vlado, da jim plača, kar jim je dolžna. No, pa je naš finančni minister tem revčkom res obljubil, da jim bo dal nekaj na račun z novim letom, in je dejal, da bo storil to v treh mesečnih predjemih (nemško Vorschuss). Ali ste že slišali kdaj, da tisti, ki je dolžan daje upniku predjem? To je pristna »jugoslovanska« iznajdba! — (Seveda je ta obljuba ostala obljuba in ž njo so se troštali državni kulukarji prvega tega meseca!)

Finančna kontrola in slovenščina. Vodstvo finančne kontrole za Slovenijo je izdalo na podrejene mu finančne oblasti ukaz, da se morajo si uslužbenec finančne kontrole v doglednem času naučiti srbskega jezika in cirilice. Ustava sicer določa, da je uradni jezik v Jugoslaviji tudi slovenščina, toda to določba je gotovo že zastarela. Zanimivo pa je, kar izvemo o vzrokih tega ukaza. Tam nekje v dolenskih hribočkah so kmetje kuhali žganje. Za žganjekuho pa so bila objavljena nedavno v beograjskem uradnem listu določila glede pobiranja pristojbin. Slovenski finančni srbskega uradnega lista ni razumel, — je seveda pustil vse pri starem in ni pobiral novih taks nekaj dni. Da pa državna blagajna ne izgubi nekaj snopsarskih pristojbin, se morajo vsi finančarji naučiti čim prej cirilice in srbskega jezika. Počasi bomo doživeli take fernane tudi za vse druge urade v Sloveniji in ravnotako za šole. Ko bo pa slovenščina popolnoma izginila, bo zapisalo »Jutro« še enkrat: »Bedasti strah za kmizjevo slovenščino in za naš plemensko narodni slovenski čut je danes med vsemi razumniki premagano stališče« (podčrtalo »Jutro«; primeri uvodnik »Jutra« z dne 3. januarja t. l.). — Hvala bogu, da je to stališče »premagano« le med »razumniki«, to je med tisto »slo-

vensko inteligenco(?)», ki trobi v »Jutrov« rog. Med drugimi razumniki, ki se jim možgani še ne kravžljajo, in med maso slovenskega ljudstva to stališče še ni premagano.

Velike politične izpremembe v Belgradu napovedujejo politični krogi po pravoslavnem Božiču. Mi na »velike izpremembe« ne verjamemo prav. Nemški pregovor pravi: Was besseres kommt selten nach! — Če bi prišli na vlado namesto radikalov demokratije, bo ostala ravno tista zmešnjava kot vlada danes. Spremenilo se bo le to, da bo ključ do državne blagajne prišel v druge roke, blagajna bo pa prazna kot danes.

Radič na Dunaju. Listi poročajo, da se mudi Štefan Radič sedaj na Dunaju. Proti Radiču agitirajo sedaj razni »jugoslovanski« listi s tem, da trdijo, da se veže z Italijani, z Bolgari in z Madžari. Tako so »jugoslavenski« Radičevi prijatelji že od nekdanj pisali, da je človeka kar glava bolela, če je moral te bedarije požirati dan za dnem. Če Radičevi nasprotniki nimajo boljših sredstev za boj proti Radiču na razpolago kot so take abotnosti, so res pomilovanja vredni.

Iz »Jutra«: »Naši avtonomisti so v Italiji zelo popularni.« — Tako piše »Jutro« dne 3. januarja. Ne bo dolgo trajalo, ko bomo brali v »Jutru«: »Naši avtonomisti dobivajo iz Italije denar. Vsak avtonomist prejema iz italijanske državne blagajne po 100 milijonov lir na dan«. Predno bodo »slovenski razumniki« razumeli, da so se take bedarije že zdavnaj preživele, bo minilo menda še par tisoč let.

Prepovedani listi. Vlada je prepovedala skoraj vse dunajske liste v naši državi. Prepovedani so »Neues Wiener Tagblatt«, »Neues Wiener Journal«, »Neue Freie Presse« in še cela vrsta drugih listov. Prepovedana je tudi graška »Tagespost«. Kaj namerava vlada s temi prepovedmi doseči, ne vemo, ker vse to, kar so ljudje o naši državi doslej zvedeli iz teh listov, zvedo lahko tudi iz listov, ki izhajajo v Jugoslaviji. Berite torej »Avtonomist-a«!

Iz nekoga predavanja Štefana Radiča. Na nekem predavanju v Londonu je rekel Radič med drugim: »Takozvana Jugoslavija je danes predvsem militaristična država. Armada je torej glavno merilo enakopravnosti. A glej — izmed 300 generalov — toliko jih ni imela niti bivša Avstrija — so vsi brez izjeme samo Srbi. Edinega hrvaškega in edinega slovenskega generala so nedavno odstranili. Oficirjev je 6000, med temi je bilo okoli 300 Hrvatov in Slovencev, a te so nedavno skoro do zadnjega odslovili iz službe. Diplomatom ima Jugoslavija okoli 100, med temi so pa le 3 Hrvati in 1 Slovenec, a še ti po svojem mišljenju niso več Hrvati in Slovenci. V šolski knjigi za zgodovino se uči srbska zgodovina na 90 straneh, za hrvaško in slovensko zgodovino pa zadostuje le ena sama stran in še tam stoji, da so Hrvati in Slovenci pravzaprav Srbi.« — Sedaj pa pravijo v Belgradu, da s takimi besedami Radič »hujska proti državi«! Kakor da je Radič vse omenjene ravnopravnosti zagrešil, a ne oni v Belgradu! Radič je samo ugotovil, kar je res — ugotovitev dejanskega stanja pa še zdaleka ni »hujskanje«!

Listnica uredništva: G. M. Z. v Ljubljani: Hvala! Objavimo gotovo prihodnjič, ker za to številko zakasnelo! — Gospode dopisnike prosimo potrpljenja, počasi pride vse na vrsto.

Trboveljski premog in drva dobavlja DRUŽBA ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon št. 220.

Razne vesti.

Žeparji. Na progi Zidani Most-Zagreb so žeparji ukradli Josipu Čebulu iz Šoštanja listnico s 750 dinarji, Jožetu Prašnikarju iz Višnje gore 800 dinarjev, Antonu Cizerlu iz Maribora 200 dinarjev, Lovru Petrovarju iz Ivanjkovcev pa 2000 dinarjev.

Nesreča. Na Zidanem mostu je ponesrečil zidar Ivan Cvetko. Med delom so mu padle 4 težke železne cevi na glavo in ga ubile.

Uboj. Na božični večer so v Lujah pri Senčurju nad Kranjem fantje v prepiru zabodli 20-letnega Avgusta Blagneta.

Tihotapsko družbo, ki je na debelo razpečavala saharin in kokain, je zalotila mariborska policija. Družba je imela svoje zveze z vsemi večjimi mesti po Jugoslaviji. V Ljubljani so zaprli nekega zobotehnikarja Sitarja.

Zalostna smrt. Inženjerja Frana Premelča je na povratku z izleta na cesti iz Dobove v Župelevec (okraj Bročice) po nesreči ustrelil njegov prijatelj. Preplašiti je hotel družbo kmečkih fantov, zadel pa je pred seboj sedečega svojega prijatelja.

Sneg in mraz. Veliki snežni zameti so zapadli po vsi Srednji Evropi. Pritisnil je ob enem povsod tudi občuten mraz. Na Francoskem pa imajo južno vreme in povodnji.

Zgodovina ministrske blagajne. Naše ministrstvo vnanjih zadev je naročilo pred meseci na račun vojne odškodnine iz Nemčije lepo moderno blagajno. Ko so jo pripeljali v Belgrad in jo postavili na določeno mesto, so jo vsi uradniki ogledovali in hvalili kot neko čudo moderne tehnike. Takoj drugi dan pa se je zgodila nepričakovana nesreča. Blagajnik namreč ni položil v blagajno le denarja, ampak tudi ključe in za-

loputil vrata, ki jih odslej ni bilo mogoče več odpreti. V zadregi so poklicali vse ključavničarske »majstore« in vse »stručnjake« na lice mesta, toda nihče ni znal blagajne odpreti. Končno so sklenili, da bodo »pante« od vrat odbili in so jih. Blagajna je bila sicer odprta, ampak sedaj se zopet zapreti ni dala. »Majstori« so izjavili, da tega ne znajo, torej ni preostalo drugega kakor da so poslali drago razbito blagajno v Berlin na naslov našega poslanstva, ki so mu naročili, naj da blagajno popraviti v Berlinu. Berlinski mojstri so neverjetno gledali, ko so videli z dinamitom povzročene poškodbe na »pantih« in so izjavili, da se to ne da več popraviti. Kot odgovor na to poročilo je dobil naš poslanik v Berlinu nalog, naj blagajno proda. Ker pa tudi to ni šlo, so nekega dne zapeljali blagajno v berlinsko okolico, položili nanjo kepo ekrazita in ministrska blagajna je sfrčala v zrak, kjer so se njeni koščki zopet združili z denarjem, ki je zdavnaj sfrčal istotja.

Ponarejevalci denarja. Ljubljanska policija je zaprla večjo družbo ponarejevalcev denarja, ki so v najnovejšem času razpečavali zlasti takozvane »kovače«. Pojavili pa so se tudi že ponarejeni stotaki in tisočaki.

Rop. Na cesti med Ptujem in Pragerskim je neznan ropar napadel mariborskega trgovca Pastršina in mu vzel 36 tisoč dinarjev.

Neprevidnost pri streljanju. Posestnikovemu sinu Jožetu Pircu iz Krškega se je pri streljanju razletela pištola. Desno roko ima močno poškodovano.

Zrebec so ukradli neznan tатовi Ivanu Flanderju pri Devici Mariji v Polju. Zrebec je rdečkaste barve in je vreden 30 tisoč kron.

ZA SLOVENSKE DELAVCE.

Še enkrat o „socijalnih“ zavarovalnih zavodih!

(Dopis obrtnika z dežele.)

V zadnji številki Vašega lista ste objavili dober in pameten članek o »socijalnih« zavarovalnih zavodih pod rubriko »Za slovenske delavce«. Ti zavodi bude že davno pozornost tudi nas malih obrtnikov na deželi. Glasom zakona naj upravlja »Urad za zavarovanje delavcev« odbor, za katerega izvolijo polovico članov delodajalci, polovico pa zavarovanci sami. Toda volitev le noče biti od nikjer nikoder. Vlada je načelstvo kar imenovala po svoji znani strankarski volji. Naloga sedanjega načelstva bi bila, da čimprej pripravi volitve. Toda o tem ni duha ne sluha. Da velekapital, ki zastopa v tem odboru »delodajalce« ne mara za volitve, je umljivo, da pa delavski zastopniki v tem odboru tako molče, to je nam obrtnikom na deželi sumljivo. V Sloveniji je med »delodajalci« največ malih in srednjih obrtnikov in trgovcev. Številčno daleč prekašamo veleindustrijo. Imamo pa danes z delavci skupen interes na tem, kako se ti denarji upravljajo. Zakaj prispevke mala in srednja obrt veliko težje rešuje kot pa veleindustrija, ki neprimerno več čistega zasluži kakor mi. Srednji in mali obrtniki se danes težko borimo za svoj obstanek. Prvič manjka dela; drugič nas davki še bolj tišče kot vsakega drugega; tretjič nam danes nobeden dolžnik ne plača o pravem času in četrtič moramo svoje dolgove obrestovati po odušaki meri. Če ti »socijalni« zavodi lahko vlagajo težke milijone v razne banke, potem smemo z vso pravico zahtevati, da se odvišni novci raje naravnost posojajo nam po primernih obrestih. To bi nam zelo pomagalo, ker bi bile obresti za nas nižje, kakor so dandanes bančne, na drugi strani bi pa socijalni zavodi prejeli od nas višje obresti, kakor pa jih njim odrajujejo velebanke. Oboji bi imeli neko korist od tega. Pa tudi delavci sami, kajti mnogi obrtnik

je dandanes vsled davkov in visoke obrestne mere prisiljen delavce odpuščati. Zato je pri teh gospodarskih razmerah že danes mnogo brezposelnih delavcev na cesti brez kruha, pa jih bo to leto še več, ako pojde tako naprej. Treba je, da se obrtništvo združi brez ozira na strankarsko pripadnost in zahteva volitve v načelstvo teh zavodov, za katere moramo prispevati tako znatne novce. Zato bo treba skupne kandidatne liste male in srednje obrtnije na strani »delodajalcev«, da ne bomo zopet pripravili velekapitala in se borili le za njegove interese, ne pa za naše lastne. Upamo, da bodo tudi delavci storili isto. Tako bodo ti zavodi prišli pod upravo tistih, ki imajo večino. Naj se v Ljubljani osnuje pripravljalni obrtniški komite, ki naj to akcijo započne. Ljubljanci — zaspanci, zgenite se in ne pustite, da bodo na Vaših ramenih odločevali o Vašem denarju razni bančni ravnatelji! Vašemu zgledu bodo sledili gotovo tudi delavci. Naskok z dveh strani bo sigurno uspel, zato — pripravite se pravočasno! Strank tu ni treba.

Lesni obrtnik.

Pošljite naročnino!

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOV. AVTONOMISTOV.
Odgovorni urednik Jože Petrič.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Export „Jugoeksim“ Import
trgovska družba

Vehoslav Pelec in drugovi v Ljubljani,
Vegova ulica št. 8.

Trgovina s specerijskim, kolonijalnim, materialnim blagom, deželnimi in poljskimi pridelki ter izdelki, mlevskimi izdelki, lesom in lesnimi izdelki ter manufakturo na debelo.

SVETLIN KREMA

prvovrstna prima vazelin za usnje v lesenih in pločevinastih škatljicah in parketno voščilo, najboljši izdelki, priporoča tvrdka

J. Kordiž,

Ljubljana, Vegova ulica stev. 2.

Minka Horvat

Ljubljana, Stari trg 21.

priporoča po nizkih cenah svojo za-
logo damskih in žalnih klobukov

Popolnoma varno na-
ložite svoj denar pri

**Vzajemni posojilnici
v Ljubljani r. z. z o. z.**

ki se je preselila iz hiše uršu-
linskega samostana poleg nunske
cerkve v lastno novo palačo na
Miklošičevi c. poleg hotela Union.

Hranilne vloge se obrestujejo po

6%

brez odbitka rentnega in invalid-
skega davka, v tekočem računu

5 1/2%

vezane za dobo pol leta

6 1/2%

in više po dogovoru.

Varnost za hranilne vloge je zelo do-
bra, ker poseduje Vzaj. pos. relativno
večino delnic stavbne delniške družbe
hotela »Union« v Ljubljani. Vrhutega
je njena last nova palača ob Miklošičevi
cesti, več mestnih hiš, stavbišč in zem-
ljišč v tu in inozemstvu. Denar se lahko
naloži po poštnih položnicah.

FR. SLOVNIK

LJUBLJANA, Stari trg 2.

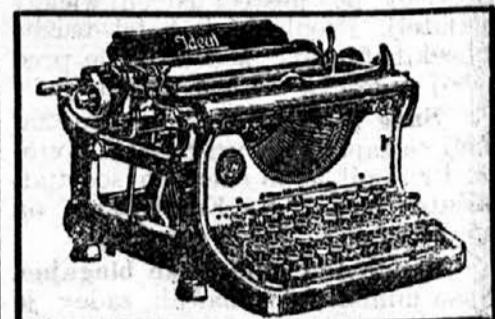
priporoča po najnižjih cenah svojo za-
logo izgotovljenih oblek in manufaktur
Obleke po meri se točno izvršujejo.

Cenjene dame in gospodje!

Prejeli smo najnovejše francoske modele
sistem »Poirret«. Kdor želi imeti garderobo
po najnovejši modi in specialno delo po
nizki ceni, naj se obrne na tvrdko

Brata Brunskole

konfekcija in splošna prvovrstna krojačnica
Ljubljana, Židovska ulica št. 5. Stranke, ki
prinese same blago, ista postrežba.

THE REX CO
LJUBLJANA, GRADIŠČE 10.
Telefon šte. 269.
Najboljši pisalni, razmno-
ževalni in kopirni stroji.
VSE PISARNIŠKE POTREBŠČINE.

Antikvarijat, knjigarna**HINKO SEVAR**

Ljubljana, Stari trg 34

kupuje in prodaja različne knjige v vseh
jezikih po ugodnih cenah.

**Vse pisalne, risalne
in šol. potrebščine**

dobite najceneje v papirni trgovini

Miroslav Bivic, Ljubljana
Sv. Petra cesta št. 29.

Lastna knjigovoznica. — Velika zaloga
šolskih zvezkov, map in blokov.

Nova knjiga!

V Blasnikovi tiskarni je izšla knjiga:

Dr. Dragotin Lončar**Politika in zgodovina,**

ki obsega na 150 straneh pet oddelkov:
A. Življenjepisi (Masaryk, Krek, Mahnič,
Sveteč, Susteršič in Tavčar), B. Za Ju-
goslavijo, C. O ustavi v Jugoslaviji,
D. O socializmu in komunizmu, E. O
slovenski politiki (Zakaj smo izgubili
Koroško in Primorsko). Slovenci ku-
pujte in čitajte! Cena Din 30.—. Po
pošti Din 30.60.

Knjigarne in prodajalci popust.

**NAJCENEJŠE NOVE IN RABLJENE
PISALNE STROJE**

v specialni mehanični delavnici za popravo pisal-
nih, računskih, razmnoževalnih in kopirnih strojev.

LUDOVIK BARAGA, LJUBLJANA

ŠELENBURGOVA ULICA 6. / I. nad.

Barvne trakove, karbon-indigo papir ter vse druge potrebščine.
Pisarniška oprema vedno na zalogi.

Ljudska posojilnica

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugod-
nejši obrestni meri, vezane vloge
po dogovoru brez vsakega odbitka.

Svoje prostore ima tik za frančiškansko
cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojno
iz lastnih sredstev. Poleg jamstva, ki ga
nudi lastna palača, veleposestvo in drugo
lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski po-
sojilnici kot zadrugi z neomejenim jam-
stvom, za vloge vsi člani z vsem svojim
premoženjem, ki presega večkratno vred-
nost vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad R 130.000.000.—

**Praktično novoletno darilo
so
čevlji****Prodajalne v Ljubljani:**

Breg šte. 20, Aleksandrova cesta šte. 1,
Prešernova ulica I - Seljak.

Na deželi v vsaki večji trgovini s čevlji.

Na veliko razpošilja tovarna Peter Kozina & Ko,
Tržič, Gorenjsko. Ceniki na zahtevo bre zplačno.

Zadružna banka v Ljubljani

Brzjavni: Zadrubanka.

Aleksandrova cesta šte. 5.

Telefon šte. 367.

Vplačani kapital R 10,000.000.

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje

Trgovska banka d. d., Ljubljana**PODRUŽNICE:**

Maribor, Novo mesto,
Rakek, Slovenjgradec,
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4. (v lastni stavbi)

KAPITAL IN REZERVE DIN 17,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavni: Trgovska

Telefoni: 139, 146, 458

EKSPozITURE:

Konjice,
Meža-Dravogr.,